

طبق تحقیقات کارشناسان امور اجتماعی و روان شناسان ، علل و انگیزه های گرایش به اعتیاد بسیارند و ما در اینجا به اجمال به برخی از آنها اشاره می کنیم .

۱- بلوغ و نوجوانی

دوران بلوغ و نوجوانی یکی از حساس ترین دوره های زندگی به شمار می رود. در این دوره ی سنی خصوصياتی از قبیل تشخص طلبی ، اعلام استقلال ، مخالفت جویی ، خودنمایی ، تبعیت از گروه های مرجع و ده ها صفت دیگر بروز می کند. دوره جوانی زمان بحران و شورش است. جوان با دارا بودن ویژگی خاص خود به دنبال هیجان است و در این راه اغلب به بیراهه کشیده می شود. نتایج بررسی ها نشان می دهد که نوجوانان و جوانان ، بیشتر از گروه های سنی دیگر در معرض خطر اعتیاد قرار می گیرند.

۲- اختلافات خانوادگی و تضاد و کشمکش بین والدین

درگیری های خانوادگی بین والدین موجب می شود که فرزندان از مراقبت و کنترل لازم برخوردار نباشند. این وضعیت و فضای نامناسب و نامساعد خانوادگی و عدم صمیمیت بین افراد خانواده موجب می گردد که فرزندان چنین خانواده ای برای خود دوستانی بیابند و با اهمال و غفلتی که در پرورش آنها شده، به سوی اعتیاد سوق داده شوند.

۳- دوستان ناباب و معتاد

برخی از افراد سست عنصر و بی اراده وقتی می بینند دوستانشان با مصرف مواد مخدر نگرانی ها و گرفتاری های روحی خود را " خاموش می کنند " ، و حالت " آرامش " و " شادی موقتی " به دست می آورند، از روی کنجکاوی ترغیب می شوند تا با چند بار مصرف ، حالتی مانند آنان به دست آورند. اما همین گرایش موقت موجب اعتیاد می گردد و یک عمر بدبختی و پشیمانی را در پی می آورد.

۴- نابسامانی های زندگی و بیکاری

بیکاری و فرار از مشکلات زندگی و عدم توانایی فرد در روبرو شدن با مسائل اجتماعی از دیگر عواملی هستند که موجب می شوند شخص، مواد مخدر را پناهگاهی برای خود تلقی کند و به آن پناه ببرد.

۵- تنهایی، احساس بی پناهی، نداشتن دوستان خوب

تنهایی و بی کسی و شکست های اجتماعی و نداشتن دوستانی صالح، امین، دلسوز و مهربان نیز ممکن است فرد را به طرف اعتیاد سوق دهد.

۶- فشارهای عصبی و روانی

در اکثر اوقات عوامل روانی و فشارهای عصبی، کششی برای اعتیاد در فرد به وجود می آورد. مشکلات و نیازهای روانی و عاطفی برآورده نشده و عوامل نامساعد و ناراحت کننده ی زندگی، شخص را به طرف مواد مخدر سوق می دهد.

۷- لذت های نفسانی زودگذر

گروهی نیز با تصویری نادرست برای پیدا کردن آرزوهای گمشده خود به مصرف مواد مخدر روی می آورند و آن را منبع لذت و خوشحالی و رفع نیازمندی های خود می پندارند.

۸- فراوانی و در دسترس بودن مواد مخدر

نمی توان انکار کرد که فراوانی مصرف مواد مخدر و در دسترس بودن و تهیه آسان آن، افراد معتاد و توزیع کنندگان را بر می انگیزاند و تأثیر بسیاری در معتاد کردن افراد زودباور به ویژه نوجوانان و جوانان دارد.

۹- توهم لذت جنسی بیشتر

برخی از افراد، ریشه اعتیاد را در رابطه با امور جنسی می دانند و تصور می کنند مصرف مواد مخدر لذت جنسی را افزایش می دهد، اما واقعیت این است که مصرف مواد مخدر نه تنها توانایی جنسی را زیاد نمی کند، بلکه موجب اختلال در تعادل هورمون های جنسی و عقیمی در مردان و نازایی در زنان می شود.

۱۰- روی آوردن به کارهای خلاف شرع، عقل و عرف جامعه

در نزد فرد معتاد، ترس، وحشت و بزدلی جانشین شجاعت و شهامت و از خودگذشتگی می شود و چون فرد معتاد به کار و شغل شرافتمندانه بی اعتنا می گردد، ناچار برای به دست آوردن مواد مخدر و توهم درآمد بیشتر به کارهای خلاف شرع، عقل و عرف اجتماع مانند تکی و دزدی روی می آورد یا واسطه فروش مواد مخدر می شود.

اصولی ترین راه پیشگیری اعتیاد و درمان معتادان

باید دانست تا زمانی که مصرف کننده مواد مخدر داشته باشیم، موادمخدر از راه های مختلف به داخل کشور راه می یابد. بنابراین با اقدامات مؤثر در برخورد با قاچاقچیان مواد مخدر در داخل کشور و مناطق مرزی، راه حل های زیر نیز جهت کاهش، پیشگیری و درمان معتادان ارائه می گردد:

۱- تحقیقات وسیع علمی به منظور شناسایی دقیق علل روی

آوردن افراد ، به ویژه جوانان به اعتیاد

باید زمینه برای تحقیقات مراکز پژوهشی فراهم شود تا زمینه رشد این بلای خانمانسوز از میان برود و دیوار نامریی نیز در برابر اعتیاد به وجود آید. در بسیاری از کشورهای جهان ، کارشناسان پس از سال ها تجربه به این نتیجه رسیده اند که اصلی ترین راه مبارزه با مواد مخدر و خشکانیدن ریشه اعتیاد، برچیدن زمینه و انگیزه اعتیاد در نسل جوان است.

۲- آموزش عمومی درباره علل و پیامدهای اعتیاد

آموزش عمومی و پیشگیری از اعتیاد باید به عنوان یک فرهنگ در جامعه همگانی شود.

۳- شناخت دقیق نیازهای جوانان

اساسی ترین نیازهای جوانان، تحصیل، اشتغال ، ازدواج، مسکن، امکانات سالم تفریحی و ورزشی و... می باشد . با شناخت دقیق نیازها و تصمیم جدی برای برطرف نمودن این نیازها در حد توان توسط خانواده ها، جوانان، مسئولین و... می توان امید جدی به پیشگیری از اعتیاد و درمان معتادان داشت.

۴- نقش رسانه ها و وسایل ارتباط جمعی

برنامه های مفید آموزشی، تربیتی، تفریحی و سرگرمی، وسایل ارتباط جمعی، بخصوص صدا و سیما می تواند در این زمینه، نقش مؤثری داشته باشد. زیرا برنامه های تلویزیونی جذاب و آموزنده، زمینه ساز گرایش جوانان به زندگی سالم و دوری از اعتیاد خواهند بود.

۵- نقش بهداشت

در تمام جهان، «بهداشت» مقدم بر «درمان» است. در اعتیاد نیز پیشگیری از طریق آموزش و تشویق مردم بخصوص نسل جوان باید در صدر کارهای ستاد مبارزه با مواد مخدر قرار بگیرد.

۶- مبارزه قاطع و پیگیر با سوداگران مرگ

۷- نقش نهادها، مؤسسات و مراکز فرهنگی

واضح است که برای دور نگه داشتن جوانان از این بلای خانمان سوز، نهادهایی چون مدرسه، مؤسسه های فرهنگی و ورزشی، نیروهای انتظامی، مؤسسات های مذهبی و... می توانند بسیار مفید و ثمربخش باشند، اما اهمیت هیچ کدام از آنها به پای خانواده نخواهد رسید. خانواده به عنوان اساسی ترین واحد جامعه نقش به سزایی در دور نگه داشتن فرزندان از مواد مخدر دارد.